

Nederduitse Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika se Kerkseel

---

1 Die naam NG Kerk in SA

- 1.1 Die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika (NG Kerk in SA) is 'n verwarrende naam. Die NG Kerk in SA is die amptelike naam van die Sinode van die NG Kerk in Wes-Kaapland. Dié sinode se “noemnaam” is die Sinode van Wes-Kaapland (soos goedgekeur deur die moderamen op 8 en 9 Maart 2016).

2 Ontstaan en betekenis van die Kerkseel van die NG Kerk in SA

- 2.1 Die presiese datum waarop die amptelike seel van die NG Kerk in SA in gebruik geneem is, is moeilik om vas te stel. In 1930 se “JAARBOEK VIR DIE NED GER KERKE IN SUID-AFRIKA” is daar 'n hoofstuk (bladsye 67 tot 72) oor die “Geskiedenis van die offisiële seels van die Gefedereerde Kerke”. Hier volg 'n paar aanhalings uit dié Jaarboek:
- 2.2 “Reeds in die agtiende eeu was daar enkele Kaapse gemeentes wat hul eie seels in gebruik gehad het, soos b.v. die gemeentes Kaapstad, Stellenbosch en Roodezandskerk (nou Tulbagh).” (p 67)
- 2.3 Oor die Kaapse Kerk word soos volg geskryf:

“Wat nou betref die gebruik van 'n offisiële seel vir die Kaapse Kerk – daartoe is op die tweede sinode (1826) besluit. Die voorstel het as volg gelui: *Op voorstel van den Eerw. hr. (Abraham) Faure werd de Actuaris Synodi (ds JC Berrangé) verzocht een Sigillum Synodale conform de Nederl. Synode te doen vervaardigen waartoe de twede Commiss. Politiek de Weled. Achtbare heer RJ van der Riet het nodig zilver aanbod te zullen geven, alsmede het geen verder daartoe mogt vereischt worden. Zulks wierd met allen dank aangenomen, en de verdere effectuering gemelden Actuaris opgedragen, zullende gem. Sigillum dan ook als een gedenkteken blijven van den Gem. Comm. Politiek.*” (pp 67 – 68)

“Aan die “effectuering” (uitvoering) van die besluit is nie dadelik gevolg gegee nie – wat moontlik te wyte was aan die afsterwe in 1827 van die Actuaris, ds Berrangé.” (p 68)

“In die Handeling van die Sinode van 1852 staan dit te lees: *Ds Van der Riet verklaarde dat hy gaarne zal volbrengen hetgeen hij in de Acta van die vroegere Synode gelezen had dat door wijlen zijnen grootvader was beloofd, dat in naam zijn grootvaders het zilveren Sigillum voor die Synode moge worden vervaardigd. De vergadering betuigde daarvoor haren hartelijken dank.*” (pp 68)

“In die Acta van die volgende Sinodes word niks verder oor hierdie saak vermeld nie – ook is daar geen dokumente in die Argief, sover bekend, waarop 'n *Sigillum Synodale* voorkom nie, sodat dit nie met sekerheid te bepaal is wanneer die seel eintlik vervaardig is nie. In hierdie verband dien vermelding dat daar by die Saakgelastigde 'n ou signet berus, met die betieteling: “Zuid-Afrikaanse Gereformeerde Kerk”, waarvan ons hier 'n afdruk gee.

Sou dit die *Sigillum Synodale* wees? Dit kom volmaak ooreen met die teenswoordige offisiële Kerkseel. In die Kerkalmanak van 1885 kom dit vir die eerste maal voor, en onderaan staan: “Het eigenlijke Zegel der Ned Geref kerk, Kaapkolonie.” In die Almanak van die volgende jaar en alle daaropvolgende jare is dieselfde seel afgedruk, dog met veranderde en korrekte naamaanduiding van die Kerk tw “Nederduitsche Gereformeerde Kerk in Zuid-Afirka” ipv “Zuid-Afrikaanse Gereformeerde Kerk.” (Tussen hakies: Sou daar vadere gewees het wat teen die end van die vorige eeu geneig was om voorkeur te gee aan die naam *Suid-Afrikaanse* Gereformeerde Kerk bo *Nederduits* Gereformeerde Kerk?)” (pp 68 – 69)

Die offisiële kerkseel

“Die Kerkseel gee ’n vrou te sien wat in haar regterhand die Bybel en in haar linkerhand ’n kruis hou. Sy is die verpersoonliking van die Kerk. Op haar skyn uit die hemel die Son der Geregtigheid. Naas haar brand daar ’n mensehart op die altaar, wat dus te kenne gee die liefde wat hom geheel en al aan God wy. Agter haar is ’n deel van ’n anker sigbaar, wat die sinnebeeld is van die hoop, waaraan die historiese naam Kaap de Goede Hoop laat dink.

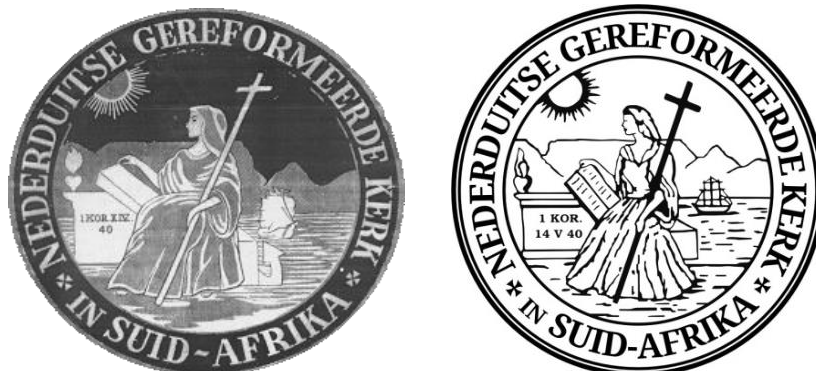
Die geloof vind sy uitdrukking in die kruis wat in die linkerhand van die vrouebeeld gehou word; sodat in die seel al drie die deugde van 1 Kor. 13 gesimboliseer word: “*En nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie; dog de meeste van deze is de liefde.*”

Op die agtergrond verhef hom die trotse Tafelberg, aan die voet waarvan die Kerk by die grondlegging van die Kolonie gestig is; en tussenin is die see, met die vaartuig daarop waarmee die godsdiens en die beskawing na Suid-Afrika gebring is. Nog bly daar een besonderheid te vermeld, wat by die eerste oogopslag enigsins verwondering baar. Op ’n wapenskild of seel pryk gewoonlik ’n leuse waarin uitdrukking gegee word aan doel en wens.

Ook in ons Kerkseel is sulk ’n leuse, wat gegraveer staan op die sy van die altaar te wete 1 Kor. 14:40. En as ons die vers opslaen, dan vind ons dat daarin geen bede om ’n geestelike seën of ’n opwekking tot ’n sekere deugsbetragting vervat is nie, maar enkel die vermaning van die Apostel: “*Laten alle dingen eerlik en met orde geschieden.*” Maar ons vadere het reg gesien. Immers dit was, volgens Hand. 9:31, toe die gemeentes vrede had, dat hulle gestig was en in die vrese van die Here en in die vertroosting van die Heilige Gees gewandel het. Waar wanorde is, kan geen seën wees nie.” (pp 69 – 70)

3 Veranderinge

- 3.1 Die logo het oor die jare dikwels klein veranderinge ondergaan. Ons kry nie besluite (of dan motiverings) waarom die embleem effens gewysig is nie.

- 3.2 Die vrouefiguur het byvoorbeeld heelwat gewig verloor en die rok se snit is dikwels gewysig!
- 3.3 Die anker langs die altaar het verdwyn in die embleem wat tans gebruik word.
- 3.4 Die brandende hart het 'n lamp of fakkel geword.
- 3.5 Die vermoede is dat die wysiging gekom het vanaf swak fotostatiese afdrucke en die eerste pogings om die kerkseel te skandeer met die oog op die gebruik deur rekenaars. Die swak voorbeelde wat hier gegee word, is hoe dit byvoorbeeld in 2003 se Kerkorde en 2011 se Agenda vir die sinodesitting verskyn het. Dié seel is algemeen gebruik deur gemeentes en in amptelike korrespondensie. In 2012 het die Argief pogings aangewend om die geskandeerde logo te verbeter. Die logo wat tans gebruik word, is deur Rossouw Minnaar op 27 April 2012 gedoen. Dit is in vektorgrafika gedoen, wat gelei het tot veel duideliker drukwerk. Hy erken egter self dat hy glad nie die anker in die 2003 en 2011 weergawes gesien het nie. Hy het ook nie die fakkel as 'n brandende hart gesien nie. Die brandende hart is immers jare gelede al met 'n lamp vervang.

- 3.6 Die voormelde foute is in 2016 reggemaak en by die moderamen se vergadering op 8 en 9 Maart 2016 goedgekeur. Dit behels die terugplaas van die anker en die verandering van die fakkel na 'n brandende hart.
- 3.7 Die logo is nou na 'n professionele grafiese kunstenaar gestuur met die spesifieke versoek om die elemente in harmonie te kry: die brandende hart, die anker, die seilskip, die mond (glimlag) en die oog se posisie.

4 Elemente en die betekenis

- 4.1 **Tafelberg** – Die berg dui die ligging van die sinode aan: die “Kaapkolonie” en deesdae die Wes-Kaap. Berge het egter ook ’n mooi geestelike betekenis. Psalm 125: 2 sê “Soos die berge Jerusalem aan alle kante beskerm, so beskerm die Here sy volk, nou en vir altyd.” Die berg wil dus nie net die plek aandui nie, maar ook die beskerming van die Here.
- 4.2 **See en Seilboot** – Die seilboot vertel die verhaal van hoe die lidmate in die Kaap aangekom het. Saam met Jan van Riebeeck (1652) se koms, het die Bybel en die gereformeerde geloof na die nuwe kolonie gekom. Die koms van die Hugenote (sedert 1688) het die Gereformeerde Kerk verder gevestig. Die Hugenote was Franse gereformeerde gelowiges – mense wat vanweë hulle gereformeerde (ook protestantse geloof genoem) wreed vervolgd is deur die Katolieke kerk. Die Hugenote het via Nederland na Suid-Afrika gekom.
- 4.3 **Son** – Die son word besonder duidelik aangetoon. Die vermoede is dat dit verwys na Maleagi 4: 2 wat praat van “die son van redding skyn met genesing in sy strale.” Gereformeerdes glo dat dit verwys na Jesus Christus. Die Bybel, die Kruis en die Son vertel dus duidelik dat dit hier gaan om ’n kerk wat die verlossingsboodskap van Jesus Christus in Suid-Afrika wil verkondig.
- 4.4 **Vrou** – ’n Vrou word dikwels gebruik om die kerk te versinnebeeld. Daar word soms gesê dat God ons Vader is en die kerk ons Moeder. Die vrou versinnebeeld dus vermoedelik die kerk of die gemeentes.
- 4.5 **Kruis** – Die kruis is die simbool van die Christendom. Dit verwys na Jesus Christus se sterwe aan die kruis.
- 4.6 **Die Bybel** – Die Bybel staan sentraal in die gereformeerde kerke. Die gereformeerde kerke gee aan die Bybel die hoogste gesag. ’n Kerkvergadering of ’n pous kan nie besluite neem wat die Bybel weerspreek nie. “*Sola scriptura*” (die Skrif alleen) is dus een van die hoekstene van die gereformeerde of protestantse belydenisskrifte.
- 4.7 **Anker** – Die anker is ’n simbool van vastigheid en hoop – ook ’n verwysing na die Kaap die Goeie Hoop.
- 4.8 **Hart** – Die mensehart wat op die altaar staan en brand is ’n teken van die liefde wat hom geheel en al aan God wy. Die anker (hoop), kruis (geloof) en hart (liefde) versinnebeeld gesamentlik 1 Korintiërs 13: 13: “En nou, geloof, hoop en liefde bly, hierdie drie. En die grootste hiervan is die liefde!”
- 4.9 **Altaar** – Die altaar is vermoedelik ’n rots en verwys na die Kerk as die rots. Dit verwys vermoedelik na Matteus 16:18 waar Jesus vir Petrus sê: “Jy is Petrus, en op hierdie rots sal Ek my kerk bou, en die magte van die doderyk sal dit nie oorweldig nie.”
- 4.10 **Teks** – Die teksverwysing is na 1 Korintiërs 14:40 wat in die 1983 Afrikaanse Bybel lees: “Alles moet egter gepas en ordelik geskied.”
- 4.11 **Naam** – Die naam van die kerk vertel dan ook dat dit die “Nederduitse” (uit Nederland) Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika is. Aanvanklik was die Kaapse Sinode (sedert 1824) die enigste sinode van die NG Kerk. Maar as gevolg van verskeie redes ontstaan daar al meer sinodes buite die Kaapkolonie. So kry Natal in 1861, Oranje-Vrystaat ’n eie sinode in 1865 en Transvaal in 1866. Pogings tot vereniging van die sinodes het na Uniewording in 1910 misluk, maar in 1962 is hierdie pogings uiteindelik suksesvol met die totstandkoming van die Algemene Sinode van die NG Kerk. Die oorspronklike kerk het egter deurgaans sy naam behou: Nederduitse Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika.